MAKING ANTHROPOLOGY MATTER

Osobnosti evropské antropologie ve vile Lanna

European Association for Social Anthropologists (EASA) jako jedna z nejdynamičtějších světových antropologických asociací a Etnologický ústav AV ČR spojily své osudy již několikrát. Připomeňme, že pracovníci EÚ AV ČR byli jedni z prvních členů organizace po jejím založení v roce 1989 a druhá bienální konference EASA se konala v Praze (1992) za předsednictví Kirsten Hastrup a účasti v současnosti již legendárních osobností, jakými byli například Ladislav Holý nebo Ernest Gellner.

VŠECHNA FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Setkání v Lannově vile zahájil předseda Evropské asociace pro sociální antropologii (EASA) Thomas Hylland Eriksen; vpravo na snímku místopředsedkyně EASA Hana Červinková z Etnologického ústavu AV ČR a ředitel téže instituce Zdeněk Uherek.

Za takové situace bylo celkem přirozené, že se členem výkonného výboru EASA stal tehdejší zástupce ředitele ústavu Václav Hubinger a že pilotní texty z první bienální konference v portugalské Coimbře vyšly v časopise *Český lid: Etnologický časopis* v některých případech dříve než ve světových periodikách v angličtině.

V současnosti má EASA 1580 členů; v jejím čele stojí legendární osobnost Thomas Hylland Eriksen a místopředsedkyní je Hana Červinková z EÚ AV ČR, která přednáší na univerzitě ve Wroclawi a univerzitách v USA. Příjemné prostředí Prahy a vily Lanna, kterou zahraniční antropologové znají z pravidelných celoevropských setkání nad problematikou urbánní antropologie, sociálních transformací nebo antropologické reflexe současnosti, se stalo dějištěm *General Assembly EASA*, které je druhou nejvýznamnější pravidelnou událostí v životě asociace. Koná se vždy v roce, kdy se neorganizuje bienální konference (příští bude v Miláně, 2016), v podobě zasedání výkonného výboru s navazující diskusí se členy asociace. Ačkoli má komornější ráz než bienální konference, je neméně důležité; co General Assembly zpravidla předjedná, to se na bienální konferenci nebo *per rollam* schválí. Motivačně pro setkání členů EASA působí konference nebo seminář, které General Assembly doprovází, neboť setkání exekutivy přitahuje k diskusi členskou základnu probíranými tématy i tím, že v exekutivě zasedají vrcholné osobnosti z oboru, s nimiž by se za jiných okolností členové stěží ve vzájemné diskusi setkali. Letošní General Assembly bylo o to pozoruhodnější, že jsme mohli s podporou *Strategie AV21* pozvat větší počet význačných osobností a připravit důstojné konferenční prostředí. Vedle Thomase H. Eriksena se setkání zúčastnila například slavná oxfordská romistka Judith Okely, význačná ekonomická antropoložka Susana Narotzky, vynikající analytik středoevropského dění Michal Buchowski nebo norská antropoložka zaměřená na českou společnost Haldis Haukanes a mnozí další. Uzavřená jednání výkonného výboru se odehrávala v knihovně Kabinetu hudební historie Etnologického ústavu AV ČR, která je od Lannovy vily vzdálená jen několik minut chůze; veřejnosti přístupný dvoudenní seminář poté ve vile.

Pracovní část zahájily dvě přednášky. Vystoupení Thomase H. Eriksena nejprve v obecné rovině ukázalo, že antropologie, byť akademická disciplína, vznikala jako věda k řešení praktických otázek s poznáváním mimoevropského světa i evropské jinakosti. Jak je ale v humanitních vědách časté, přesto nezbývá než přesvědčovat o jejím přínosu, neboť přináší měkká data, je reflexivní, vystavěná na kritickém myšlení, obhajobě humanity a problematizování zdánlivě přímočarých řešení. Její metodologie budí ve společnosti podezřívavost: dlouhodobé pobyty v terénu, pomalý sběr dat, podrobné minuciózní prozkoumávání toho, co se zdá na první pohled zřejmé. Je třeba společnost výsledky přesvědčit, že právě touto cestou lze dospět k hlubokým souvislostem, pochopit svět z pohledu aktérů, dekonstruovat stereotypní pohledy, a tak konkurovat například sociologii, jejíž sběr dat je rychlejší. Thomas H. Eriksen ukázal, že i v Norsku dochází v antropologii

k diskusi, jak ještě efektivněji, kvalifikovaně vstupovat do současného dění a jak uplatnit antropologický pohled při řešení současných otázek. Na jeho příspěvek navázal Michal Buchowski, nedávný předseda EASA a Světové rady antropologických asociací z Univerzity v Poznani, který se soustředil zejména na problém současného vnímání islámského světa, konkrétně na islamofobii v Polsku; v emotivním vystoupení analyzoval problém stereotypizace a naznačil, na jak vratkých kořenech je postaven.

V dalších příspěvcích předložili jejich autoři zkušenosti ze spolupráce antropologů s decizní sférou na základě případových studií shromážděných pro UNESCO – MOST (Zdeněk Uherek, EÚ AV ČR), diskutovalo se o zkušenostech s interdisciplinárními projekty (Italo Pardo, University of Kent), hovořilo se o výzvách, které před antropologií stojí ve střední Evropě (Petr Skalník, Univerzita Hradec Králové), rozdílnostech mezi popularizací oboru a hlubokou introspekcí (Narmala Halstead, University of East London) a rolích antropologie v zemích bývalé Jugoslávie (Aleksandar Boskovic, Univerzita v Bělehradě). Diskusi vyvolal příspěvek Alexandry Bitušíkové (Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica) o vztahu antropologie, expertů a Evropské komise při grantové soutěži *Horizon2020* a též pragmaticky laděné vystoupení o komplikované situaci antropologie v Maďarsku (Tamás Régi, Kodolányi János University of Applied Sciences, Budapešť).

Značná část příspěvků patřila studiu současného dění a přesahům antropologie do roviny veřejných postojů nebo praktické pomoci znevýhodněným skupinám. Migrační tematice nebo pomoci uprchlickým skupinám se věnovali Susana de Mantos Viegas (Institute of Social Sciences, University of Lisbon), Valentina Grillo (University of Vienna), Lukasz Kaczmarek (University in Poznaň), Marek Pawlak (University in Krakow), Jaroslav Šotola (Palackého univerzita), Michal Pavlásek (EÚ AV ČR) a Daniela Mosaad-Pěničková (Anglo-American University Prague). Dalším znevýhodněným skupinám včetně žen ve světě, kde je staví do komplikované pozice společenské, resp. náboženské normy se věnovaly Rachel Goobermann-Hill (University of Bristol), Agnieszka Koscianska (University of Warszaw), Valeria Siniscalchi (École des Hautes Etudes en Science Sociales Marseille) a Monika Baer (University of Wroclaw). K problémům antropologie a antropologů v současném světě nebo ve specifickém regionu zazněly příspěvky od Giuliany Prato (University of Kent), Shuki Chaudhuri-Brill (Paříž), Daniela Sosny (Západočeská univerzita Plzeň), Georgety Stoica (Institut de Recherche pour Développement, Perpignan), Brendy Beck (University of Toronto), Haldis Haukanes (University of Bergen), Auksole Čepaitiené (Lithuanian Institute of History, Vilnius), Paoly Favero (University of Antwerp), Agnieszky Pasieka (University of Vienna) a Hany Červinkové (EÚ AV ČR, University of Lower Silesia, Wroclaw). Zvláštní místo zaujal v programu příspěvek Judith Okely (Oxford School of Anthropology), která hovořila o Romech a travelerech, jejich právech i specifickém vnímání světa.

Semináře se zúčastnili antropologové z několika evropských zemí.

Bohatou diskusi uzavřela tisková konference s účastí nejen novinářů, ale též studentů Fakulty humanitních studií FF UK. Na seminář navázal *Capacity Building Workshop*, který zorganizovali Niko Besnier (University of Amsterdam) a Susana Narotzky (University of Barcelona).

Cílem semináře *Making Anthropology Matter* byla nejen diskuse, jak antropologii „rozhýbat" ve směru k veřejnosti, ale také to, jak o této debatě, jejích výsledcích a praktických dopadech práce antropologů veřejnost informovat. Jistě by nebylo efektivní organizovat setkání 60 antropologů z 15 zemí světa za účasti evropských antropologických špiček, nejlépe obsazeného pražského antropologického setkání od druhé bienální konference EASA v roce 1992, bez hmatatelného výsledku. Proto byl již na semináři koncipován „policy paper", který sumarizuje výsledky jednání. Některé příspěvky zveřejní Etnologický ústav v časopisu *Český lid: Etnologický časopis*, jehož šéfredaktorkou je hlavní organizátorka konference Hana Červinková; část textů vyjde v samostatné publikaci. Symbolicky se tedy po mnoha letech v českém etnologickém časopisu objeví příspěvek předsedy EASA a další články významných osobností této organizace, tentokrát již ale nikoli v češtině, neboť předpokládáme dostatečnou jazykovou vybavenost i českých oborových čtenářů.

Zdá se, že antropologie a etnologie směřují k řešení závažných společenských otázek a začínají to dávat veřejnosti najevo stejně jako Akademie věd ČR, která se na akci podílela v rámci *Strategie AV21*. ■

ZDENĚK UHEREK,
Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.